

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА СТАТИСТИКИ

**«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 6

Частина I

**Одеса
2020**

УДК 311
ББК 60.6

Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень: збірник наукових студентських праць. Випуск 6. Частина I. – Одеса, ОНЕУ. – 2020. – 202 с.

Автори:

Вітковська К. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Милашко О. Г. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Ольвінська Ю. О. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Підгорний А.З. – к.е.н., професор, завідувач кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Погорелова Т. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Самотоєнкова О. В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Тарасова К. І. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Абалмасова М. П. – студентка факультету менеджменту, обліку та інформаційних технологій Одеського національного економічного університету,

Агапченко К. А. – студентка факультету менеджменту, обліку та інформаційних технологій Одеського національного економічного університету,

Березорудський А. М. – студент факультету менеджменту, обліку та інформаційних технологій Одеського національного економічного університету,

Білоус О. Ю. – студент факультету економіки та управління підприємництвом Одеського національного економічного університету,

Бойко В. С. – студентка факультету менеджменту, обліку та інформаційних технологій Одеського національного економічного університету,

Бойчева О. П. – студентка факультету менеджменту, обліку та інформаційних технологій Одеського національного економічного університету,

Бурлаєва В. С. – студентка факультету менеджменту, обліку та інформаційних технологій Одеського національного економічного університету,

Гарашенко О. В. – студентка факультету менеджменту, обліку та інформаційних технологій Одеського національного економічного університету,

Капустян Г. В. – студентка факультету економіки та управління підприємством Одеського національного економічного університету,

Лабенко О. В. – студентка факультету економіки та управління підприємством Одеського національного економічного університету,

Любович А. А. – студентка факультету менеджменту, обліку та інформаційних технологій Одеського національного економічного університету,

Манєва К. П. – студентка факультету менеджменту, обліку та інформаційних технологій Одеського національного економічного університету,

Мівшук Ю. І. – студентка факультету економіки та управління підприємством Одеського національного економічного університету,

Мотишена В. В. – студентка факультету менеджменту, обліку та інформаційних технологій Одеського національного економічного університету,

Осадчук Я. В. – студентка факультету економіки та управління підприємством Одеського національного економічного університету,

Стародубцева Т. В. – студентка факультету менеджменту, обліку та інформаційних технологій Одеського національного економічного університету,

Унтілов В. В. – студент факультету менеджменту, обліку та інформаційних технологій Одеського національного економічного університету,

Чайковська О. О. – студентка факультету економіки та управління підприємством Одеського національного економічного університету,

Чумаченко Н. В. – студентка факультету менеджменту, обліку та інформаційних технологій Одеського національного економічного університету,

Штельмашук М. С. – студентка факультету економіки та управління підприємством Одеського національного економічного університету.

У збірнику наводяться результати дослідження студентів та викладачів кафедри статистики щодо застосування сучасних статистичних методів для оцінки соціально-економічних процесів у деяких країнах світу, в Україні та окремих регіонах. Висновки та рекомендації авторів можуть бути корисними для викладачів, аспірантів і студентів, які займаються аналізом процесів, що відбуваються в суспільстві та економіці країни.

ЗМІСТ

Бурлаєва В.С., Ольвінська Ю.О. Стан здоров'я населення як чинник людського розвитку.....	6
Унтілов В.В., Погорєлова Т.В. Статистичний аналіз грошового ринку України.....	12
Стародубцева Т.В., Милашко О.Г. Статистичний аналіз зовнішньоекономічної діяльності України.....	20
Бойчева О.П., Вітковська К.В. Аналіз доходів населення Одеської області за даними вибіркового обстеження.....	31
Любович А.А., Підгорний А.З. Стан та перспективи розвитку соціальної сфери в Україні.....	41
Манєва К.П., Погорєлова Т.В. Статистичне оцінювання доходів Зведеного бюджету України.....	49
Чумаченко Н.В., Вітковська К.В. Рівень життя населення в умовах сучасності.....	57
Штельмашук М.С., Ольвінська Ю.О. Стан та розвиток альтернативних джерел енергії.....	66
Бойко В.С., Ольвінська Ю.О. Екологічний аспект людського розвитку.....	71
Мотишена В.В., Ольвінська Ю.О. Валовий внутрішній продукт як фактор людського розвитку.....	79
Білоус О.Ю., Ольвінська Ю.О. Аналіз забруднення світового океану.....	84
Лабенко О.В., Ольвінська Ю.О. Споживчий кошик як індикатор рівня життя.....	89
Чайковська О.О., Ольвінська Ю.О. Біологічне різноманіття сьогодення та його загрози.....	94
Білоус О.Ю., Тарасова К.І. Аналіз розвитку тютюнової промисловості України.....	99
Бойко В.С., Тарасова К.І. Економічні ризики в умовах глобалізації.....	106
Мотишена В.В., Тарасова К.І. Кібер-ризики як похідна розвитку технологій.....	116

Капустян Г.В., Ольвінська Ю.О. Проблеми та перспективи впровадження медичного страхування в Україні.....	124
Осадчук Я.В., Ольвінська Ю.О. Статистичний аналіз забруднення планети пластиком.....	133
Агапченко К.А., Милашко О.Г. Статистичний аналіз макроекономічних показників Норвегії за даними системи національних рахунків.....	139
Березорудський А.М., Милашко О.Г. Аналіз стану економіки Чеської Республіки.....	144
Бойко В.С., Милашко О.Г. Дослідження динаміки основних макроекономічних показників Франції.....	152
Мившук Ю.І., Самотєнкова О.В. Статистична оцінка стану ринку праці в Україні.....	160
Бойко В.С., Вітковська К.В. Історія розвитку вибіркового методу.....	168
Гарашенко О.В., Вітковська К.В. Питання проведення вибірових обстежень у маркетингових дослідженнях.....	176
Абалмасова М.П., Вітковська К.В. Статистичний аналіз результатів вибіркового обстеження економічної діяльності населення.....	182
Агапченко К.А., Вітковська К.В. Методологічні аспекти проведення вибірових спостережень домогосподарств у сільській місцевості з питань їх сільськогосподарської діяльності..	190
Мотишена В.В., Вітковська К.В. Обстеження умов життя домогосподарств: переваги та недоліки.....	197

БІОЛОГІЧНЕ РІЗНОМАНІТТЯ СЬОГОДЕННЯ ТА ЙОГО ЗАГРОЗИ

Чайковська О. О.¹, Ольвінська Ю. О.²

¹ – студент, кафедра статистики,

² – канд. екон. наук, доцент, кафедра статистики
Одеський національний економічний університет, м. Одеса

АНОТАЦІЇ

Чайковська О. О., Ольвінська Ю. О. Біологічне різноманіття сьогодення та його загрози. У статті розглянуто способи вимірювання та особливості функціонування окремих видів біорізноманіття, виявлено причини виникнення загроз зникнення деяких видів тварин, наведено приклади вимираючих видів світового та українського біологічного різноманіття.

Ключові слова: біологічне різноманіття, вимираючий вид, чисельність організмів, загроза винищення, екологічна статистика.

Tchaikovskaya A. A., Olvinskaya J. O Olvinska Yu. A. Biological diversity of the present and its threats. The article discusses the methods of measurement and the functioning of certain types of biodiversity, identifies the causes of the threat of extinction of some species of animals, provides examples of endangered species of world and Ukrainian biological diversity.

Keywords: biological diversity, endangered species, number of organisms, threat of destruction, ecological statistics.

ПОСИЛАННЯ НА РЕСУРС

Чайковська, О. О. Біологічне різноманіття сьогодення та його загрози [Текст] / О. О. Чайковська, Ю. О. Ольвінська // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 6. Частина I – Одеса, ОНЕУ. – 2020. – С. 94 – 98.

Постановка проблеми у загальному вигляді: Здавалося, що наша природа і безмежна, і невичерпна. Протягом століть розгорталися гігантські будівництва, переорювалися мільйони гектарів полів, створювалися рукотворні моря, а разом з цим під водою опинялися тисячі гектарів родючої землі, помирала риба, висихали та горіли середовища існування багатьох видів тварин. Незабаром людству довелось усвідомити результати своєї діяльності: багато видів, унікальних та неповторних, єдиних у своєму роді, або вже зникли назавжди, або знаходяться на межі повного винищення. Тема біологічного різноманіття кожного року стає лише актуальнішою, що зумовлено шаленими темпами

зникнення численних видів. Проблеми, пов'язані зі скороченням видового різноманіття, вивчаються і зарубіжними, і українськими вченими, в числі яких І. Шидловський, А. Василюк, В. Костюшин та ін.

Мета: Метою роботи є дослідити способи вимірювання та особливості функціонування окремих видів біорізноманіття, виявити причини виникнення загроз зникнення деяких видів тварин, навести приклади вимираючих видів світового та українського біологічного різноманіття.

Виклад основного матеріалу: Біологічне різноманіття представляє собою всю сукупність живих організмів із всіх джерел їхнього існування: наземні, морські та інші екосистеми і екологічні комплекси. В біорізноманітті кожен вид, незалежно від того, наскільки він великий чи маленький, виконує важливу роль. Усі види рослин і тварин залежать один від одного і забезпечують природну стійкість для всіх форм життя. Роль біорізноманіття відбивається у великій мірі і на житті людини.

Близько 80% продовольчого постачання людей припадає на 20 видів рослин, але люди використовують близько 40 000 видів флори для їжі, одягу та житла. Біорізноманіття забезпечує населення нашої планети продуктами харчування, медикаментами та промисловими матеріалами. Природними ліками користується більша частина планети, а товари промисловості ми зустрічаємо щодня: волокно, олія, пігменти, вода, деревина, тощо.

Головним методом вимірювання біорізноманіття є підрахунок загальної кількості видів тварин, що мешкають на певній території. Тропічні райони, де теплі кліматичні умови круглий рік, мають найбільше біологічне різноманіття. У помірних регіонах, де тепле літо змінюється холодною зимою, спостерігається менше біорізноманіття. Регіони з холодними або сухими умовами, такі як області висотної поясності і пустелі, мають ще менший рівень біологічного різноманіття. Щонайменше 40 000 різних видів рослин живуть в тропічних лісах Амазонки в Південній Америці, в одному з найбільш біологічно різноманітних регіонів планети. Теплі води західної частини Тихого і Індійського океанів є найрізноманітнішими морськими місцями мешкання. Морська екосистема в Індонезії служить будинком для більш ніж 1200 видів риб і 600 видів коралів. Численні корали створюють коралові рифи, в яких мешкають сотні видів організмів, від крихітних морських водоростей до великих акул. У деяких регіонах світу є велика кількість ендемічних видів (види, які існують тільки на певній території). У Капській області – природній екосистемі Південної Африки – мешкає близько 6200 видів рослин, які більше ніде в світі не зустрічаються. Райони з великою кількістю ендемічних видів називаються гарячими точками біорізноманіття. Вчені і організації докладають особливих зусиль для збереження життя в цих регіонах.

Іншим способом вимірювання біорізноманіття виступає генетичну

різноманітність. Гени є основними одиницями біологічної інформації, переданої при розмноженні живих істот. У деяких видів є до 400 000 генів. (У людей близько 25 000 генів, а у рису більше 56 000.)

Однією величезною загрозою біорізноманіттю є вимирання цілих видів організмів і тварин. До вимираючих видів відносяться види, які схильні до загрози вимирання через свою критично малу чисельність із-за впливу певних факторів навколишнього середовища. Міжнародний союз охорони природи визначає частку вимираючих видів як 40% всіх організмів, заснованих на різноманітті видів, відомих до 2006 року. Раніше про це люди практично не турбувалися, вбиваючи стільки тварин, скільки потрібно було для їжі, шкур і маси інших ресурсів, одержуваних з тварин. Зі зростанням населення і торгівлі кількість зростала, що не раз призводило до вимирання деяких видів. Лише в середині 16 століття люди стали турбуватися про те, що часом мисливські угіддя пустують, і саме тоді почали вводитися перші обмеження на полювання. Однак така заборона переслідувала іншу мету – продовження полювання після відновлення чисельності звіра. А перші накази, що забороняють полювання і винищення тварин, з'явилися в кінця XIX століття, коли навіть в самій Європі почали зникати деякі види – майже вимерли зубри, зник тур і зникав тарпан, який вимер в 1918 році.

Населення нашої планети рік від року збільшується, а ось чисельність диких тварин навпаки скорочується. Людство впливає на зникнення великої кількості видів тварин шляхом розширення своїх міст, тим самим відбираючи у фауни природні місця проживання. Дуже важливу роль відіграє те, що люди постійно вирубують ліси, освоюють все нові і нові землі для посівів і забруднюють відходами атмосферу і водойми.

Якщо говорити докладніше про конкретні види вимираючих тварин, птахів, комах, то дослідні центри наводять різні статистичні дані і рейтинги. Нині понад 40% флори і фауни знаходяться під загрозою зникнення. Проаналізувавши типові умови скорочення популяції видів, можна виділити декілька основних причин, до яких відносяться: знищення середовища існування деяких видів, урбанізація природних умов мешкання, деградація ланцюга живлення, браконьєрне винищення, зміна кліматичних умов, тощо.

До вимираючих видів, зумовлених погіршенням умов існування, можна віднести коалу. Скорочення виду виникає за рахунок вирубки евкаліпту – основного джерела їх живлення, та за рахунок урбанізації великими темпами в районах їхнього існування. По тій самій причині зумовлено і скорочення виду орангутангів і древляного кенгуру – популяція скорчується через урбанізаційні процеси та активної вирубки лісів, що згубно впливає на їхнє існування. Ще один рідкісний вид – рінопітек, що страждає від вирубки лісів. Цей екзотичний представник мавп мешкає переважно у високо гірських районах Азії та не часто

зустрічаються людині.

До тварин, вимирання яких зумовлено збідненням природних ландшафтів живлення, можна віднести дельфіна Іраваді. Він зустрічається в прибережних районах Південної і Південно-Східної Азії. Ці тварини відомі своїм опуклим чолом і коротким «дзьобом», що робить їх несхожими на звичайних дельфінів. Відповідно до недавніх досліджень, їх чисельність становить всього 77 особин. І однією з причин цього – надмірний розвиток рибальства. Однією з масштабніших проблем, яка досягла свого апогею, є браконьєрство. Промисловість, створена людиною не лише для забезпечення себе умовами проживання, а й для менш потрібних речей. Трофейне полювання досягає поширеності в районах Африки. До постраждалих від такої діяльності видів відносять гепардів – їх вбивають фермери, оскільки гепарди полюють на домашню худобу, і на них полюють браконьєри заради шкір. Скорочення виду шимпанзе та західної горили відбувається по причині деградації їхньої середовища існування, нелегальної торгівлі їхніми дитинчатами та браконьєрства. Китова акула та горбатий кит зникають через полювання на них та збільшення обсягів китобійного промислу.

Кокосовий краб (якого ще називають пальмовим злодієм) – найбільший представник членистоногих в світі. Їхня вага досягає 9 кг. Як випливає з назви, тварини відомі тим, що забираються на дерева, зривають кокоси, які потім громлять своїми потужними клешнями. Пальмовий злодій вважається делікатесом, і в деяких регіонах відноситься до видів, що охороняються. Проте це не зменшує обсяги його винищення браконьєрами.

Мархур (винторогий козел) виглядає, як містична істота з книги фентезі, і не дивно, що цей винторогий козел шанується як національна тварина Пакистану. Цей високий статус укупі з привабливою зовнішністю робить їх головною мішенню для любителів трофейного полювання. Вважається, що в даний час чисельність їхньої популяції становить 2500 особин.

Щодо мешканців українських лісів та степів зберігається схожа тенденція: з року в рік популяція окремих видів зменшується. До таких видів належить бурий ведмідь. Природоохоронний статус цього виду в Червоній книзі – зникаючий: чисельність бурих ведмедів в Україні не перевищує 300 особин. Близько 200 живе в Закарпатській і Івано-Франківській областях, ще приблизно 50 – у Львівській та 20 – в Чернівецькій. Причини зменшення чисельності: інтенсивна експлуатація та омоложення лісів, браконьєрський відстріл тварин.

Норка європейська. Орієнтовно в Україні проживає всього 200-300 особин європейської норки. У Житомирській області чисельність виду за останні 50 років скоротилася в чотири рази. Якщо в 1987 році в пониззі Дністра жило 60 норок, то до 2000-го залишилося всього 10. Причини зменшення чисельності: інтенсивні зміни водно-болотних угідь в процесі

сільськогосподарського використання.

Ще одним видом зникаючих тварин є їжак вухатий. Чисельність цього виду в Україні не перевищує кілька десятків особин. За останні 20 років відомий лише один випадок контакту людини з цим їжаком: кілька років тому його бачили в околицях Луганська. Причини зменшення чисельності: деградація степових екосистем, засіювання степу монокультурами сосни.

Хохуля – ще один зникаючий вид української екосистеми. В Україні дніпровська популяція хохулі проіснувала до початку минулого століття, донська – до 1960-х років. У 1970-х хохуля потрапила в Сейм (Сумська обл.) із сусідньої Курської області (Росія) і розселилася вниз за течією майже на 200 км. Зараз, згідно з даними вчених, чисельність виду становить 300-500 особин. Це дозволяє віднести тварину в список зникаючих видів.

Для попередження ситуацій повного знищення окремих представників країн по всьому світу існують певні обмеження та акції. Такі заходи поширені і в Україні. Список тварин і рослин, що опинилися під загрозою є доступним кожній людині в Червоній Книзі, куди занесені такі види. Щодо полювання, існують жорсткі обмеження в обсязі та часі полювання. Природоохоронними організаціями встановлено сезони, в які можна полювати на певні види. Ці вимоги повинні дотримуватися усіма мисливцями. До того ж, щорічно в Україні зростає чисельність різноманітних організацій, що допомагають тваринам.

Висновок: виправити ситуацію, що виникла, доволі складно, хоча й можливо. Для цього країнам світу потрібно буде переглянути сучасні принципи функціонування економічних систем і змінити ставлення до цієї проблеми, так як близько 40% видів Землі знаходиться під загрозою. Серйозному ризику піддаються ссавці та амфібії. Саме тому людство може і повинно зберегти природу. Земля людей немислима без тваринного і рослинного світу. Знищуючи тваринний світ, ми порушуємо екологічну рівновагу в природі, що незабаром почне відображатись і на нас.

ЛІТЕРАТУРА

1. Екологічний портал. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://ecportal.info/vymirayushhie-vidy-zhivotnyx/>
2. Вокруг света [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://vokrugsveta.ua/animals/10-vidov-krasnoj-knigi-ukrainy-kotorye-mogut-ischeznut-v-etom-godu-19-02-2018>
3. Давидов А., Знай, люби, береги/А. Давидов. – К.: Веселка, 1998.
4. Підгорний, А. З. Соціально-демографічна статистика: Підручник / А. З. Підгорний, О. В. Самотосенкова, Ю. О. Ольвінська, К. В. Вітковська. - Одеса: ОДЕУ, 2017. – 408 с.

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТУДЕНТСЬКИХ ПРАЦЬ

**«СТАТИСТИКА – ІНСТРУМЕНТ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

ВИПУСК 6

Частина I

**Одеса
2020**